

vodstvom g. zdravnika in predsednika občinskega rdečega križa. Sedaj smo ta tečaj srečno zaključili = izpitom, ki ga je siljano napravilo 30 udeležencev: 7 moških in 13 ženskih. Izpitno komisijo so tvorili: predsednik RK č. g. Modričnjak France, g. zdravnik dr. Ankerst Erik, banovinski zdravnik v Ločah in tajnik sreskega RK g. Gorenjak Ludvik iz Slov. Konjice. Tečajniki so zlasti pokazali izvrstno praktično znanje za prvo pomoč. Prvi tečaj je z uspehom zaključen, a upamo, da ne zadnji. Vsa čast udeležencem in vodstvu tečaja! Le tako naprej, pa ne bodo Loče veljale, da so zaplankane! — Zdej pa še vsem veselje aleluja in obilo prhov ter mir, mir za veliko noč, ki ga svet dati ne more! Bog živi!

### Saleška dolina

Št. Ilj pri Velenju. Tečajnice, ki so posečale v šoli trimesečni gospodinjstvo-nadaljevalni tečaj, so ga zaključile v nedeljo, 30. marca. V razredu so pripravile razstavo ročnih del. Popoldne so pa vprizorile v Društvenem domu tri dvodejanke. Celotna proslava je prav dobro uspeła.

### Savinjska dolina

Sv. Pavel pri Preboldu. Opaža se razumnejše kmetovanje v naši okolici. Kmečki delavci že marsikje dobijo sedaj pri malici namesto jabolčnika — mlečno kavo poleg koruznega kruha. Sadno drevje so začeli sedaj tudi zankrni sadjarji oskrbovati, pričakujoč dobre letine. Dveletna poseba je napravila mnogo škode. Najbolj prizadeta je bila pri nas sorta »Ontario«. Nadomestitev posušenih dreves pa je težka zaradi pomanjkanja že itak »rogih« dreves po 20 din za komad. — Hmeljarji imamo še večinoma ves pridelek v svojih skladiščih. Po hmeljiščih še živketata motika in nož. Drugje zopet orjejo in kopljejo globoko ukoreninjene stare sadike iz zemlje, v katero bodo posadili koruzo in krompir. — Sadjarska podružnica je naročila pri Kmet. gosp. zadrugi v Št. Vidu pri Stični semenski krompir »Bitnjec«. Ker se je bilo bati, da ne bi med prevozom zmrznili, smo ga prejeli šele 26. marca, in sicer 146 kg za 500 din. Poštšina in tovornina znaša 66.50 din. Krompir torej stane 1 kg 3.88 din. Prejeli smo podporo od kr. banske uprave in od občinske uprave. Člani sadjarske podružnice so prejeli krompir »Bitnjec« brezplačno pod pogoji, da ga v jeseni isto količino vrnejo podružnici v nadaljnjo razdelitev. — V višjih legah pa marsikje pripravljajo do sedaj neobdelano zemljo in jo bodo posadili s sončnicami, da si iz njih pridelajo olja za domačo uporabo.

### Celjska okolica

Iz celjske okolice. Delavska žena in mati nam piše: Mnogokrat se poroča o naši mladini, kakšna da je, da lenari, berači in včasih tudi krade. Me matere in žene dobro vemo, da je brezposelnost kriva tega. Delo ni pravilno razdeljeno, da bi vsak dobil zaposlitev po svojem stanu. Revni, ki nimamo nobenih sredstev, smo na cesti brez dela; potem pa se jim očita, da so delomržeži. Človeka kar srce boli, ko vidi, da mladina nima ne obleke ne hrane ter se navadi lenuharenja. Za vsako ceno

pa tudi ne moremo delati, ko je takšna draginja. Naj bi se razmere na delovnem trgu uredile. Me matere z veliko skrbjo gledamo, kaj bo iz naših otrok. Zato prosimo merodajne odpomoči!

Gallija pri Celju. V nedeljo, 23. marca, se je vršil po večernicah v župnišču občni zbor tukajšnjega prosvetnega društva. Udeležilo se ga je lepo število galske mladine. Izvoljen je bil nov odbor z agilnim organizatorjem Francem Štefandčičem na čelu. Pristopilo je tudi veliko novih članov. Društvo šteje sedaj 55 članov. Vsa galska župnija z veseljem pričakuje 13. julij. Ta dan bo namreč daroval prvo sveto daritev naš domaćin g. Feliks Podpečan. Na to slovesnost se že sedaj pripravljamo.

### Šmarni kraji

Šmarje pri Jelšah. Ne oglašja se rada ne ustno ne pismeno, zato pa dela in se trudi tembolj za blagor svojih sookoličanov. In to je naša gasilska četa in z njo vred tudi vseh 25 čet celega našega okraja Šmarje pri Jelšah. Zato jih radi imamo in jih vsaj za velikonočne praznike lepo pozdravljamo in obenem bodrimo, naj vedno ostanejo zvesti armadi sv. Florijana, za varnost naših krajev skrbijo in prav korajžno rdečega petelina podijo. Lansko poletje so si zelo umestno prezidali svoj gasilski dom ob stari rimski cesti proti Kongulam ter ga v prvo vrsto postavili z decidavo velike dvorane in še drugih potrebnih prostorov. To je bilo veselje, ko so se k slovesni blagoslovitvi zbrale množice gasilstva naklonjenega ljudstva, predvsem pa različne čete ali vsaj njih zastopniki! Postavljajo se člani ob času sile in nesreče s svojo pomočjo, kakor tudi ob posebnih cerkvenih in domovinskih slovesnostih, postavlja se pa tudi njihov lep dom in ponosno gleda na belo cesto mimo Katol. doma

in Kovačičeve nove stavbe. Letošnjo drugo postano nedeljo je bila prostorna dvorana napolnjena odposlancev vseh 26 čet gasilske župe šmarnskega okraja zaradi polaganja letnega obračuna. Veselja nas je veselelo, da šteje ta zveza 2086 članov-gasilcev in tudi za nujno bolniško oskrbo izvezbanih samaritanov in samaritant. Pozdravljamo zato: Aleluja! Na pomoč!

### Laški kraj

Sv. Miklavž nad Laškimi. V šoli smo imeli zaključek gospodinjstkega nadaljevalnega tečaja, katerega se je udeleževalo 12 deklet. Starši in dekleta so bili s tečajem zelo zadovoljni. Tečaj se bo prihodnjo zimo zopet vršil, ker je še dovolj priglasih deklet, katera letos niso prišla na vrsto. — Vodovod v Brstovnici je napravljen. Zelo hvaležni smo banski upravi za izdatno podporo, s katero je bila gradnja vodovoda omogočena. Prispevala je tudi država. Zelo potrebno pa je popravilo nekaterih občinskih cest, posebno od Sv. Miklavža čez Bukovje do Marije Grada in iz Zabraža do Rimske toplice. Popravilo stopnice na pešpoti od Sv. Miklavža v Rimske toplice pa se bo v kratkem izvršilo.

Laško. »Nova doba« prinaša dopis iz Laškega, v katerem opisuje primer, da so pri neki kmečki hiši jajca rajši doma pojedli kot pa da bi jih prodali po 80 par komad. Iz tega prihaja do zaključka, da kmet povzroča sedanje draginje. Gotovo je, da dopisnik »Nove dobe« malo pozna kmečke razmere, ko trdi take stvari. Kmečki stan pač najmanj odločuje o ceni svojih pridelkov, ampak razmere in čas, v katerem živimo. Kakor si kmet ni mogel pomagati takrat, ko so bile cene najnižje, ampak so to povzročile razmere, tako tudi ni prav, kmeta dolžiti sedanjih višjih cen kmečkih pridelkov, ker jih povzročajo drugi vzroki.

## Trikrat podlegel igralni strasti

Iz japonske prestolnice Tokija poročajo: Nedavno je v bolnišnici japonskega mesta Kobe umrl v veliki revščini človek, ki je spadal k najslavnejšim lovcom na zveri in slone na svetu. Iz njegovih lastnih zapiskov, ki jih je zapustil Mat-Thieu Rudel, spoznamo, da ga je umirila igra in da je trikrat zaporedoma v najkrajšem času izgubil svoje težavno pridobljeno veliko premoženje z igro tamfui, ki je ena najbolj svojiskih iger na Daljnem vzhodu in je na Japonskem strogo prepovedana, a je dovoljena na Kitajskem in v Indokini in ki je zahtevala že na tisoče žrtev.

Tamfui je prav igra spretnosti, ki jo pa z veliko strastjo igrajo. Igralci narišejo s kredo velike kroge na tla, kamor zapišejo številke. Nato skušajo z majhnimi noži zadevati številke v krogih, ki so si jih zapisali. Opazovalec kar ne more razumeti, kako utegne takšna preprosta igra igralce tako do strasti razvneti, tako da jo je Japonska morala najstrože prepovedati in se prestopki kaznujejo z ječo. Ma-

lokda pa je bila ta igra nevarna Evropejcu, a rajni Mathieu Rude je bil tu izjema.

Svoje prvo premoženje si je napravil kot upravitelj nasadov v Indokini. Spoznal je igro tamfui, zašel je v njeno oblast in je postal berač. Nato je postal lovec na zveri in slone. Z bogatim plenom, s slonovo kostjo, s kožuho vno zveri in z dragulji se je čez tri leta vrnil iz džungle. A komaj je bil prišel v Hanoi in je svoje zaklade spravil v denar, ko ga je vnovič obsedla vražja igra in je spet iskal sreče v tamfui. Toda ni bil zadosti spreten. Čez nekaj dni je bil že berač. Spet se je odpravil v džunglo, delal je več let ko črna živina in se je vrnil s premoženjem, ki ga je pa prav tako izgubil kot že dvakrat prej. Vsega v mrzlici in na koncu moči so ga prinesli v bolnišnico v Kobeju, kjer je končno umrl.

Če ste v zadregi, si pomagajte z oglasom v »Slovenskem gospodarju«!

izpolniti kakšne svoje želje skiepajo, da vsebuje stavek, ki ga izgovore, določeno vprašanje, a to je boljši stvar privajenosti nego pa umevanja. Najmodernejša knjižnica sveta bi bila skoraj uničena. Pri nekem napadu nemških letal na angleški Manchester so bombe razdejale tudi poslopje, v katerem se nahaja slovita manchesterška knjižnica. Na srečo je knjižnica sama ostala nepoškodovana. Knjižnica v Manchesteru ima slovito zbirko prvih tiskanih knjig, kakor tudi mnogo rokopisov. Poleg tega so zbrani v tej knjižnici tudi vsi rokopisi, ki so bili pisani kdaj koli na blago, avilo ali kakšno drugo tekstilijo. Sedanje knjižnično poslopje so zidali med leti 1927 in 1930. Je to ena najmodernejših knjižnic

Januš Golec:

## Hiči mariborskega mestnega sodnika

Ljudska povest iz junaške dobe obrambe Maribora pred Turki leta 1532.

Dolgi pouk je poslušal Janez pokorno kakor pri spovednici, se parkrat celo nasmehnil po dolgem času živahnim razlagam, pri slovesu je odvezal mošnjo za pasom in stisnil neznanu v roko precejšen ščep zlatnikov. Grajski se je globoko priklanjal bogati ter lahko zashuzeni nagradi, hotel poljubiti dobrotniku roko, mu obljubil hvalečnost do groba ter mu zagotavljal siguren uspeh.

### Od Podčetrka do samotne krčme

Po razstanku s podčetrčkim valpetom je odjezdil Janez s krdelem po vozni poti do Prelaskega, odkoder mu je pokazal grajski na desno. Znočilo se je, dež se je vili, ko so krenili jezdeci s križpota na desno roko, kjer se je razprostirala hosta z ozkim prehodom do male cerkvice sv. Petra na Bučah. Od tam je vodila steza precej strmo ter se je izgubila v goščo. Popolna tema je zajela konjenico, ki se je pomikala naprej korakoma drug za drugim. Dež je plal skozi ovenelo listje, vihar je privijal

14 ter sukal vrhove bukovih in gabrovih dreves, človek ni videl niti pedenj pred seboj, le konji so stopali sigurno, dasi niso bili nikdar v teh kot v rogu temnih brlogih.

Janezovi dragonci so bili vajeni pojezdov po samotah, kjer imaš v še tako trdi noči vsaj nekaj razgleda okoli in pred seboj. Tajinstvena groza jih je spreletavala, ko so cokotali po gozdnem blatu in ni upal niti eden kaliti nočne tišine s povpraševanjem: kam jih vodi poveljnik v deževni noči skozi neprestane šume, katerih noče biti ne konca ne kraja?

Slednjič se je pričelo drevje vendar redčiti. Četica se je prerinila skozi hosto na nekako krčevino, iz katere je vabilo ob poti človeško bivališče z lučko. Vsi so si globoko oddahnili, ker jih je pomirila brleča sveča v nesigurni temi, katero je spremljal naliv.

Poveljnik je prekinil dolgotrajni molk z odrešilno pripombo: »Mislim, da smo na cilju, katerega mi je označil Podčetrčan.«

Do krože premočeni popotniki so se spustili s konj okrog prostorene hiše z gospodarskimi poslopji. V gostilniški sobi je gorela radi pozne ure samo ena sveča. Stotnik je pojasnjeval, da so se ustavili in bodo nočili pod streho Jurija Pustiškega, kateri krčmarji ob vozni poti Podčetrtek-Kozje-Podsreda.

Vojaki so začeli klicati krčmarja, ki se je hitro odzval ter prisvetil z leščerbo. Kakor hitro je prehodil,

## Ukanil ju je

1.

Pozderčeva stara sta sedela na podoknih. Od časa do časa je kateri spregovoril kako besedo, potem pa sta spet molčala. Šlo je za važno stvar, zaradi tega pogovor ni bil lahek.

Po daljšem presledku je stari nekam olajšano spregovoril:

»Imam ga!«

Žena ga je začudeno pogledala in vprašala:

»Kaj imaš?«

»Poskus bova napravila!«

Žena ga je še bolj začudeno pogledala.

»Kak poskus?«

»Dobro veš, kako ljubi sorodniki prežijo na dediščino. Ker nimava otrok, bova morala zapustiti posestvo res kakemu sorodniku. Izbrala bova seveda najbolj vrednega. In sedaj bova naredila poskus, da se bo pokazalo, kateri bo najboljši.«

»Kako pa bova to naredila?«

»V posest pridejo seveda le najbližji sorodniki, in sicer bratova družina ter Slamarjevi in Grahovi. Vsi troji imajo po več otrok.«

»In kaj misliš storiti?«

»Na videz bova vzela v službo najprej bratovega najstarejšega sina Jožeta, potem Slamarjevega najstarejšega in nazadnje Grahovega najstarejšega sina. Medtem bova vsakega opazovala in kateri bo najboljši, tistemu bova zapustila imetje.«

Stara je zadovoljno prikimala.

Zakonca sta bila tako zatopljena v pogovor, da nista opazila fanta, ki se je že prej približal hiši in za bezgovim grmom napeto prisluškoval. Ko je slišal, za kaj gre, se je hudo mušno nasmehnil. Nekaj časa je še napenjal ušesa, a ker ni slišal nič posebnega, je previdno smuknil za hišo in hitel do steze, ki je od druge strani vodila k Pozderčevim. Ko je bil za kakih sto korakov oddaljen, je spet zavil proti hiši. Spotoma je glasno žvižgal, da bi stara opozoril nase.

Pozderčeva sta res zaslišala žvižganje in pogledala proti stezi.

»Glej, glej, kdo prihaja!« je spregovorila stara.

»Križ božji, ravno Grahov Lojz!« je začudeno odvrnil stari.

Mladenič se je medtem približal hiši.

»Dober dan, dedek in babica!« je veselo pozdravil. »Prinesel sem vama grudo masla in nekaj jajc. Mati vama pošilja in vama voščijo dober tek. Rekli so tudi, da kar sporočita, ko bosta kaj potrebovala... Pa zbogom! Takoj moram dalje, ker grem kupovat bika.«

Ne da bi počakal na odgovor, jo je mahnil dalje. Žvižgal si je, kakor da bi šel v ogled.

Za ovinkom se je ustavil, s palico zapretil proti Pozderčevim in veselo dejal:

»Jaz vama bom poskus pošteno zasolil. Stara skopuha, videla bosta, s kom imata opravka. Čez leto dni bom jaz gospodaril pri Pozderčevih.«

Ko bi Pozderčeva vedela za fantove misli, ne bi bila njegovega daru tako vesela.

Vsa raznežena sta hvalila Grahove.

»To je vendar lepo od sestre, da nama je poslala masla in jajc!« je hvalil stari Pozderec.

»Res je!« je prikimala žena. »Kaj, če bi z Lojzom najprej poskusila?«

»To ne gre!« je odkimal mož. »Najprej morava vzeti na dom bratovega najstarejšega, potem Slamarjevega Miho, ker je sin starejše sestre, in šele nazadnje pride na vrsto Lojz. Le naj gre vse lepo po vrsti, da ne bo kake zamere.«

2.

Pozderec se je že naslednji dan oglasil pri bratu, ki je bil oženjen v sosedni vasi. Vsa družina ga je z začudenjem sprejela. Stari se ni zmenil za začudene poglede, ampak je kar brez uvoda začel:

»Ali bi mi hoteli dati v službo Jožeta. Saj veste, človek se stara in je vesel, če ima koga izmed domačih poleg sebe.«

Brat je pomembno pogledal ženo, nato pa dejal:

»Seveda! Prav radi! Mi imamo dovolj delavcev in bomo Jožeta lahko pogrešali.«

»Saj ne bo zastoj!« je rekel Pozderec in je pri tem mislil na poskus.

»No, ta bi bila lepa, če bi za to zahtevali kako plačilo!« je odvrnil brat. »To bi bila sramota, če bi za to majhno uslugo zahtevali plačilo.«

Nato se je obrnil k sinu in mu rekel:

»Jože, le glej, da boš priden in skrben, kakor da bi bilo vse tvoje.«

Brat je pri tem mislil na lepo Pozderčevo posestvo in je že videl svojega Jožeta kot novega gospodarja. Za poskus seveda ni vedel.

Ko je Pozderec odšel z Jožetom, je veselo poskočil in tako zaukal, da je odmevalo po vsej hiši...

Jože je bil že štiri tedne pri Pozderčevih in je pridno pomagal pri žetvi.

Nekega dne je sedel z velikim hlapcem na polju. Malicala sta: jedla kruh in praznila vrč, v katerem je bila pijača.

»Jože,« je začel hlapec, »ti si zadel terno. Kmalu boš gospodar pri Pozderčevih. Ali si kaj vesel?«

»Čemu bi se veselil?« je odvrnil Jože. »Tako veliko posestvo je za človeka veliko breme.«

»To je res! Če bi jaz podedoval tako posestvo, bi ga kar prodal in si z denarjem ustvaril prijetno življenje... Jaz bi že tako naredil.«

»Ali misliš, da bom jaz tak norec, da se bom mučil? Če res postanem gospodar, bo mojega kmetovanja prvo uro konec. Kakih šeststo tisoč dinarjev gotovo dobim za posestvo in s tem denarjem bom lahko igral gospoda...«

Jožetova usoda je bila s tem zapečaten. Ze naslednji dan je stari Pozderec poklical Jožeta k sebi in mu rekel:

»Ljubi Jože, prav lepa hvala za tvojo pomoč! Dalje te ne bom zadrževal, ker te bodo doma gotovo potrebovali. Plačilo boš drugič dobil. Saj razumeš?«

»Saj ni vredno besede,« je odvrnil Jože, ki ni vedel, za kaj gre, in je mislil, da je dedek meril na dediščino.

Poskušnje seveda ni prestal. Kako bi tudi mogel misliti, da je bil hlapec dedekov vohun.

»No, Jože se bo še pošteno opek,« je menila Pozderka. »On si naj le zamisli posestvo, ki ga bo prodajal!«

Stari Pozderec je izustil robato besedo na Jožetov račun, ker je bil zelo ponosen na svoje posestvo. Obenem pa je bil vesel, da se je prvi poskus tako hitro končal.

3.

Slamar je nekam ježno pogledal, ko je stari Pozderec stopil v sobo.

Stari mi hotel opaziti jeznega pogleda, ampak je vprašal:

»Kako je z vašim Miho? Jaz bi ga za nekaj dni nujno potreboval. Bi ga hoteli pustiti z menoj?«

»Kaj boste pa z njim?« je vprašala Slamarica. »Saj je vendar Jože pri vas!«

»Bil je pri nas,« je odvrnil Pozderec s posebnim poudarkom. »Sem ga že odslovil. Sicer pa ste vi prav tako bližnji sorodniki kakor bratovi in sem si mislil, da bo Miha kar pravi — saj veste, kaj mislim. Plačilo mu ne bo ušlo.«

Slamarjev obraz se je zjasnil.

»O plačilu ni govora,« je odvrnil in zamahnil z roko, obenem pa je pomembno pogledal ženo. Ta je že spočetka slutila, kaj misli brat in je poklicala Miho.

Miha, ki je bil pravi dolgin, se je leno prideval v sobo. V eni roki je imel dolg nož, v drugi pa velik kos kruha in slanina, ter je ravnodušno prežvekoval.

Stari Pozderec ga je začudeno gledal. Prisiljeno se je nasmehnil in rekel:

»Dober tek, Miha! Le jej! Kdor hoče biti močan, mora dosti jesti. Pri nas boš potrebo-

da gre za precejšnjo število oboroženih jezdecev, je pokazal prijazno lice in je povabil zapoznele, naj privežejo konje v hlevu, po šupah in kolarnici, njim samim bo postregel v sobah za mizo s pogretim vinom.

Dragonci so razmeščali konje in se čudili, da je na levo pod gostilno grmelo silovito padanje razbesnele vode, katere je morala skakati preko kamenitih prepadov.

Samotni gospodar je postregel številnim gostom s kruhom ter gorkim vinom z opozorilom, da se bodo morali zadovoljiti radi viharne noči z odpočitkom na senu ter slami, za njihovega velemočnega gospoda pa bo že pripravil posteljo v izbi. Vojaki so se naglo pokrepčali ter se porazgubili, kamor je kateri mogel, samo da je bil pod streho in si je lahko pretegnil od ježe in mokrote otrple ude po suhem ležišču.

Stotnik Janez in krčmar Jurij Pustišek sta se razgovarjala do petelinjega petja. Sicer sumljivo in v gozdni samotni naseljeni Pustišek je bil poštena kmečka duša iz spodnjih krajev. Častnik domače govorice se mu je prikupil na prvi pogled in radi tega mu je odgovarjal na vsa vprašanja odkrito, kakor domačin domačinu.

Stari Pustišek je itak uganil sam, da je cilj častnikove nočne poti pri tako slabem vremenu znamenita in bogzna, kako daleč po svetu znana vedeževalska postojanka rodbine Radoša. Preden je začel krčmarski lisjak

s pravimi odgovori na Janezova vprašanja, se je prezirljivo nasmehnil ter menil:

»Grajski sodniki zašijejo kmečke čarovnice radi vsake malenkosti ter popolnoma izmišljenih obdolžitev, gospodskih pa ne pustijo samo pri miru, ampak jih graščaki celo sami naseljujejo in se zatekajo k njim po nasvete, kateri so sad resničnega vedeževanja!«

Po tej uvodni pripombi je prešel stari k stvari, ki je zanimala častniškega popotnika in radi katere se je podal v te zapuščene kraje. Krčmar je povedal odkrito, da je s čarovniškimi sosedi v dobrih odnosih, prijatelj jim pa ne more biti, ker so tuji, bogznaj odkod.

Ker je dajal Jurij pojasnila v odlomkih ter raztreseno, ga je prosil Janez z nagrado v cekinu, naj mu zaupa lepo po vrsti vse, kar mu je znanega o Radoševih, kateri so pri grajskih in imenitnikih iz vseh krajev na glasu, da znajo s sigurnostjo povedati prošlost ter uganje bodočnost. Stari gozdni klepin je pomaknil stol bliže radodarnemu radovednežu, potegnil na dolgo iz polica in začel s pritajenim glasom, kakor se spodobi za tajinstvene zadeve:

### Krčmarjeva razodetja

Radošev — je nekako pihal iz sebe — je privedel nekod iz Dalmacije počsrečki grof pred dobrimi petimi leti. Preden so se pripeljali s svojo klopjo vred, so grajski izkrcili kakih pet streljajev od moje domačije goščo.

na svetu. Stavba je okrogla, ker v taki satvbi knjižnica laže posluje. Na dvorišču je velik vrt s škopmi in mizami, kjer lahko čitaš in pišeš. Doslej še nobena knjižnica ni bila zidana v taki obliki. Če jo gledaš iz zrak, dobiš prej vtis stare arene, kakor pa znane ustaneve.

Na dan poroke izročijo japonske novice svojim staršem vse darove, ki so jih prejeli od sorodnikov in znancev, da se na ta način vsaj malo oddolžijo staršem za trud, ki so ga imeli z njimi, ko so jih vzgajali.

Košnja na ledu. V okoličini mesta Vihuri, ki je menja najbolj trpejo v finski-ruski vojni, je še le sedaj pričela prava košnja, kakršne smo vajeni v poletnem času. Kmetje kosijo po enostanih močvirjih šele za-

val precej moči, ker je posestvo veliko in polja brežna.

«Miha, ki ni vedel, za kaj gre, je neumno zazijal.

«Z dedekom boš šel!» ga je poučila mati. »Ne zijaj tako noro, ampak pojdi in se hitro obleci!»

«Pozderčev Jože je že odšel,» je dodal oče, »in zdaj bo dedek tebe vzel s seboj.»

«A, tako!» je zagodel fant. »Zdaj vem, koliko je udarila ura. Seveda bom šel.»

Miha je že osem dni bil pri Pozderčevih in je delal ko živina. Posestvo je bilo vredno truda. Tedaj pa se je primerilo, da sta z velikim hlapcem spravljal deteljo. Med pogovorom je Miha vprašal:

»Zakaj pa je Jože tako hitro odšel?»

«Zdi se mi, da mu hrana ni prijala,» je odgovoril hlapec s poudarkom in je poškilil proti Mihevemu žepu, ki je bil precej vzbočen.

«Jože je bil velik bedak!» je smehljaje odgovoril Miha. »Kdor dela, mora tudi jesti. Jaz sem že prvi dan iztaknil ključ od jedilne shrambe in se vsak dan založim z velikim kosom slanin ali klobase ter kruha. Tudi sedaj imam poln žep. Ali hočeš kos kruha in klobase?»

Ne da bi čakal na odgovor, je potegnil iz žepa zavitek. Hlapcu je odrezal precejšen kos ter pri tem zabičal:

»Toda jezik za zobe! ... In še nekaj: ključ od shrambe visi v kuhinji za sklednjekom ... Si razumel?»

Hlapec je samo prikimal.

Naslednje jutro je sporočil Pozderec Mihi sledeče:

«Miha, mislim, da boš moral domov. Gotovo te bodo potrebovali, ker se začnejo dela v gozdu. Prav lepa hvala za trud, ki si ga imel pri nas! Račun bova že pozneje naredila ... Saj me razumeš, kajne?»

Miha je prikimal. Povezal je svoje stvari skupaj, se poslovil in odšel v upanju, da se bo vrnil na Pozderčev dom kot dedič.

Komaj je izginil za ovinkom, je Pozderčevka dvignila pest in zapretila:

«Le čakaj, požeruh! Ne boš se več mastil s slanino in klobasami iz naših čebrov! Sreča, da smo tako hitro prišli na sled njegovi požrešnosti, drugače bi nam vse čebre izpraznil. Tak lopov!»

»Ne razburjaj se!» jo je miril mož. »Sedaj pride na vrsto Grahov Lojz. Radoveden sem, ali bo prestal preskušnjo.»

## 4.

Ko je Pozderec pri Grahovih izrazil svojo željo, ga je stari Grah nekam nezaupno pogledal. Nič kaj prijazno je zamomljal:

»Tako, za drvarja bi potreboval Lojza? Ne vem, kako bo? Trgovski posli sedaj več ne sejo. Le poglej si bika, ki ga je bil zadnjič kupil! Par stotakov dobička bo gotovo dobil na njem.»

»Saj ne bo zastoj!» je zagodel Pozderec, kateremu Grahove besede niso bile dovolj. »Mislim, da se za tako lepo posestvo že izplača nekoliko truda!»

»To se lahko reče,» se je sedaj oglašila Grahovka. »Toda človek mora imeti neko gotovost.»

»Tako, tako — gotovost,» si je godel Pozderec in sedel.

»Veste, deček, jaz ne bi rad bil podoben Jožetu in Slamarjevemu Mihi,» se je sedaj oglašil Lojz.

»Ali ti naj dam pismeno zagotovilo?» je skoraj malodušno vprašal Pozderec.

»Ne potrebujem pismenega zagotovila, vendar pa bi rad vedel, pri čem sem ... Za navadnega dninarja ne grem. Rajši ostanem pri svoji živinski kupčiji. Tu sem sam svoj gospod in mi ne more nihče nič! In jaz imam rad svobodo.»

»Vidim,» je prikimal dedek. »To si podedoval po materi.»

Nato je še dala beseda besedo, naposled pa je Lojz pristal na to, da gre z dedekom. — Nekaj dni nato sta Lojz in hlapec sedela v gozdu. Južnala sta in se pogovarjala.

»Moj Bog, kako boš srečen, ko boš gospodaril na Pozderčevini!» je vzkliknil hlapec.

»Kdo pa pravi, da bom gospodar?» je na videz začudeno vprašal Lojz.

»To že vendar slepec vidi!» je odgovoril hlapec. »Stara sta čisto nora vate. Kar venomer govorita o tebi in ugotavljata, da si popolnoma drugačen kot Jože in Miha.»

»Pustiva to!» je zamahnil z roko Lojz. »Dedek in babica sta še močna in ni govora o tem, da bi posestvo kmalu izročila.»

»No, pa pustiva!» je pritrdil hlapec. »Saj sem le tako mimogrede omenil to stvar. A ker sva že začela, bi ti eno stvar še rad povedal: na posestvu je precej dolga, ki ga stari sicer prikriva, toda pri prepisu bo prišel na dan. To sem ti povedal zato, da ne boš presenečen.»

Lojz se je nasmehnil in rekel:

»Dolg mi ne dela preveč skrbi. Imam namreč bogato nevesto in se bom takoj po prevzemu z njo oženil. Ona ima toliko denarja, da bova mogla poplačati vse dolgove ... No, sedaj je pa res dovolj besedičenja. Pojdiva na delo!»

Nekaj dni pozneje je stari Pozderec nekam skrivnostno vprašal Lojza:

»Ali je res, da imaš bogato nevesto? Čemu pa še nisi nič znil o njej?»

»Čemu bi govoril o tej stvari, ko o poroki še ne more biti govora?»

»Ali je zelo bogata?» je vprašal stari.

»Toliko denarja gotovo ima ko vi dolgov!» se je nasmehnil fant.

»Lojz, če je stvar o bogati nevesti resnična, potem ti raje danes ko jutri izročim posestvo.»

»To bo tudi potrebno,» je resno odvrnil Lojz, »ker praznih rok res ne morem pred njenega očeta.»

»Dobro, posestvo ti bom takoj izročil. Samo primeren užitek bom pridržal sebi in ženi. Dajal nama boš: dnevno dva litra mleka, vsak teden 15 jajc, kilogram masla, dve kili masti, tri kile mesa in slanin ter pet kil moke.»

Dedek in vnuk sta se še nekaj časa prerekala, nazadnje pa je stari naročil hlapcu, naj napreže. Nato so se zakonca in Lojz odpeljali k notarju, ki je naredil prepis posestva ...

Lojz je postal gospodar na Pozderčevini in je ponosno hodil okrog. Sorodniki so mu zavidali in ga črtili, a on se za vse to ni zmenil.

Stara sta dobivala svoj užitek in nestrpnost čakala dneva, ko bo nova gospodinja prišla k hiši. Minuli pa so tedni in meseci, ne da bi Lojz znil kako besedo o ženitvi. Ko sta se stara naveličala čakanja, se je Pozderec nekega dne oglašil:

»Lojz, kaj pa je s tvojo bogato nevesto?»

»Isto, kar z vašimi dolgi, o katerih mi je govoril hlapec,» se je nasmehnil Lojz.

»A, tako!» je zagodel Pozderec.

»A, tako!» je zapiskala Pozderčevka.

Lojza sta pustila v sobi in poparjeno odšla v svojo čumnato. Tam je Pozderčevka iztresla svojo jezo nad možem.

»Tu imaš svojo preskušnjo, stari norec!» je zavpila nad njim. »Kdo bi mislil, da je tak lopov! Izročila sva mu posestvo, ker je rekel, da ima bogato nevesto, s katero se ne more poročiti, dokler ni gospodar. A vse je bilo le zlagano. No, lepo sva nasedla!»

»Stara, ne razburjaj se!» jo je miril mož. »Lojz naju je res potegnil, a pri vsem tem morava priznati, da je pridren človek in nama pri njem ničesar ne primanjkuje. Kar vesel me, da je bil še bolj prebrisan ko midva. Preskušnjo je dobro prestal. Pozderčevina pa je dobila skrbnega gospodarja.»

No, pa tudi nevesta je čez čas še prišla k hiši! Bila sicer ni bogata, zato pa je bila tembolj pridna in dobra s Pozderčevima. Lojz je dobro izbral in nazadnje tudi stari Pozderčevki ni bilo žal, da je dobil posestvo Lojz.

krat, ko pritise mrav, ter zamrznejo močvirja. Iznad spodnje ledene plasti štrli močna trava kvišku, in to kosijo kmetje zares na ledu, kajti poleti sploh ne morejo priti na močvirja.

»Modernae otroška igra. Francoski otroci so si izmislili novo igro. Igrajo se »begunec«. Vsa, kar so videli na pobegu, sedaj ponavljajo v igri: vzamejo otroške vozičke, zavijajo odeje, vzglavnike, rjuhe, obleke, vse nalože na voz, ves tovor pritrjuje z vrvice in se podajo na »daljino pot«. Edo bi res težko iznajti sodoberjšo igro. Toda komu ne krvavi srce pri misli na usodo nedolžnih otrok, ki žive v tako žalostnih in grozot polnih časih, da najde še v njih nezavestno celo snov za svojo igro.

Pozidali so hišo z gospodarskimi pritliklinami, izruvali panje in pripravili zemljo za obsetev. K naseljeniški družini Radoša spada mati Agripina z dvema odraslimi hčerkami Hozano in Bibiano in še dva velika sina sta pri hiši. Glavna čarovnica je stara, pomagata ji pa obe čedni hčerki, o katerih govorijo, da se radi oglašajo pri njima grajski bolj nezadovoljni poročeni gospodje. Sinova čuvata dom in obdelujeta kake tri njive, ki so popolnoma v gošči in kamor ne pustijo nikogar. Razširjene so govorice, da se podi po teh hostnih krčevinah kačja, kuščarska ter razna druga čarovniška golazen. Jaz sam sem videl na teh prostorih močno dišečo zelenjavo, zdravilne rastline ter rože. Moram še dodati, da so Radoševe hčerke ranocelnice, kakor jih ne premore boljših vse cesarstvo, saj se zatekajo k njim bolniki iz gradov in mest.

Destop do čarovniške domačije ni dovoljen navadnim kmečkim sirotam. Vsak, kateremu se naj postreže z vedeževanjem ali z zdravili, mora imeti gosposko obleko in od daleč vidno ter debelo možnjo za pasom. Kmečkega človeka, kateri bi slučajno zablodil do Radoševih, naženejo hudi psi.

Kakor hitro je odšel radovedni gospod na mizo od čarovnic zahtevano zlato, mu povejo, kar ga je že doletelo in kar ga še bo. Vedežujejo s pomočjo vodne pare, čitajo človeško usodo z roke, višek njihovega razgovora

z nadnaravnimi silami se odigrava pri temle vodopadu kak streljaj od moje hiše, ki prihrumi iz podzemeljskih votlin ter se izgublja po globokem padcu preko skalovja v potok, kateri žene par mlinov.

Sploh pa, zakaj vam vse to pripovedujem, ko boste itak sami še danes dopoldne doživeli pri Radoševih več, nego je to mogoče opisati pri poliču vina. Prespite se v tej izbici par ur. Predpoldne enkrat pa vas popeljem sam do cilja, ker večje in povrh še oboroženo spremstvo ni dobrodošlo in brez tehtnih razlogov ne sme pod streho gosposkih čarovnic — tako je končal Jurij popis vedeževalk.

Janez je vedel, pri čem je in da mu z zlatniki nagajeni podčetrtički valpet ni lagal, ko mu je nasvetoval ta zlodejve kot, kateri mu lahko edini pripomore do pojasnitve neznosno moreče ga negotovosti.

Nočna pivca sta se razšla z obljubo, da bo gostu drugo predpoldne za kašipota sam krčmar, ki želi veličnemu gospodu vse najboljše.

Kljub izmučenosti Janez ni mogel zatisniti očesa. Odganjalo mu je potrebni spanec nenavadno bučanje vodopada. S pustiškovicim pripovedovanjem prepovedane domišljija mu je slikala cele ure tako plašljive predstave, da je zapustil ob siju jesenskega sonca ležišče bolj zbit, nego je bil legel vanj.

(Dalja sledi)